

Evropski pokret
Srbija

RADNA GRUPA: INFORMACIONO DRUŠTVO I OBRAZOVANJE

Beograd, 23. decembar 2008. godine

Tema prvog zasedanja: *Implementacija eSEE Agende+ instrument izgradnje informacionog društva u Srbiji u sklopu procesa stabilizacije i pridruživanja EU*

Uvodničari su bili: Marijana Vidas Bubanja – *Regionalna saradnja u okviru izgradnje informacionog društva*; Nebojša Vasiljević, pomoćnik ministra, Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo – *Akcioni plan za realizaciju obaveza iz eSEE Agende+ i Nacionalne strategije razvoja informacionog društva*; Marija Kujačić, Republički zavod za informatiku i internet- *eSEE Inicijativa – Nove aktivnost i plan delovanja eGovernment centra*; i Milenko Ostojić, RATEL – *Evropski pravni okvir za elektronske komunikacije – regulacija tržišta (bSEE Inicijativa)*

PREPORUKE

Preporuke baziraju na tri činjenice koje izgradnju informacionog društva u Srbiji prepoznaju kao:

1. Ključan proces za dalji ekonomski razvoj Srbije i njenu izvesniju ekonomsku budućnost na svetskom globalnom tržištu, za smanjenje razvojnog gopa između Srbije i regiona i Srbije i EU;
2. Pokretača integracionih procesa sa Evropskom unijom u kojoj je pomak od industrijskog ka informacionom društvu u naprednoj razvojnoj fazi;
3. Proces u kome regionalna saradnja ima važnu ulogu i kroz usvojena bazna dokumenta eSEE Agendu i eSEE Agendu+ direktno podržava razvoj informacionog društva u zemljama jugoistočne Evrope i predstavlja direktnu sponu prema akcionim planovima i standardima Unije u ovoj oblasti.

I Preporuka se odnosi na značaj političke podrške i podizanja nivoa svesti o prednostima i implikacijama primene informacionog društva u Srbiji

- Ključni prepreka u Srbiji za uspešnu izgradnju informacionog društva jeste potreba za političkom podrškom u ovoj oblasti, potreba za političkom svešću o značaju razvoja ID za budućnost zemlje i u tom smislu potreba za političkim vođstvom i vizijom modernih razvojnih politika na nacionalnom i lokalnim nivoima;
- Nizak nivo administrativnih kapaciteta vlade i njenih institucija i u tom kontekstu potreba okupljanja i povezivanja svih poznavalaca ove problematike, sa konačnim ciljem da se stvori kritična masa kompetentnog kadra, koji će izneti kompletnu aktivnost za evropsku integraciju Srbije;
- Neophodnost veće uloge medija i njihove osvešćenosti o značaju da prate i informišu javnost o informacionom društvu.

II Preporuka vezana je za značaj regionalne saradnje u oblasti izgradnje informacionog društva

- Srbija treba i dalje da aktivno učestvuje u svim regionalnim inicijativama vezanim za razvoj informacionog društva (eSEE Inicijativa, bSEE Inicijative E-Government Centar) jer je već prepoznata ključna uloga regiona u ovoj oblasti;
- Napredak Srbije u ID najbolje se može uočiti poređenjem sa zemljama iz regiona;
- Regionalni Savet za saradnju (sukcesor Pakta za stabilnost u JIE) kao jedan od prioriteta izdvaja izgradnju ljudskih potencijala. U tom kontekstu je zemljama iz regiona ponuđena saradnja sa Regionalnom školom za javnu administraciju što u Srbiji treba promovisati i na pravi način se uključiti u njen rad;
- *Potreba povezivanja regionalnog razvoja informacionog društva sa procesom stabilizacije i pridruživanja EU i sa EU akcionim planovima, modelima i standardima.*

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd, Srbija
Tel: 011/ 3640-174
Fax: 011/ 3640-202
office@emins.org
www.emins.org

PROJEKAT FINANSIRA EU
KROZ FOND ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
KOJIM RUKOVODI DELEGACIJA EK U REPUBLICI SRBIJI,
A TEHNIČKI REALIZUJE PRESS NOW

Evropski pokret
Srbija

III Preporuka se odnosi na potrebu većeg povezivanja lokalnog nivoa u procesu izgradnje informacionog

- Imajući u vidu značaj razvoja infrastrukture u unutrašnjosti je potrebno formirati regionalne centre u sklopu razvoja i implementacije informacionog društva u Srbiji s obzirom da ljudi u lokalnu najbolje poznaju probleme, potrebe i prioritete;
- Značaj rada na informatičkoj pismenosti u lokalnim sredinama;
- Podrška primeni softvera otvorenog koda na lokalnom nivou.

IV Preporuka vezana je za kašnjenje Srbije u procesu izgradnje informacionog društva

- Proces implementacije Strategije razvoja informacionog društva je spor i neefikasan, a Akcioni plan Strategije je potrebno ažurirati sa već definisanim obavezama (novi rokovi) i dopuniti sa novim obavezama razvoja informacionog društva prihvaćenim u periodu 2006-2009. godina (eSEE Agende+ na primer);
- Analizirati i reagovati adekvatnim merama i intenziviranjem pojedinih aktivnosti, na primedbe iznete u poslednjem Izveštaju Evropske komisije o napretku Srbije u procesu stabilizacije i pridruživanja u delu koji se odnosi na elektronske komunikacije, medije i uopšte ID;
- Kao potpisnica eSEE Agende+ Srbija kasni sa procesom implementacije koji treba ubrzati, što se očekuje nakon usvajanja Akcionog plana za implementaciju Agende+ čija je izrada u toku; Preporuka je da Akcioni plan ima dva dela. Prvi koji će se odnositi na nerealizovane obaveze Srbije iz Agende 2002 i drugi koji će precizirati nadležnosti i rokove izvršenja obaveza iz Agende+ za period 2007-2013. godina. Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo kao inicijator i glavni koordinator Akcionog plana za implementaciju eSEE Agende+ mora posebno raditi na pitanju dobre koordinacije između različitih Ministarstava koja su nadležna za realizaciju Agende+ i u tom smislu usmeravati i precizno definisati prioritete u multiministarskoj radnoj grupi.

V Preporuka vezane za izradu zakonskog okvira za informaciono društvo

- Srbija kasni sa izradom zakona koje je prihvatila kao obavezne po eSEE Agendi i eSEE Agendi+;
- Slaba je implementacija Zakona koji su već usvojeni;
- Potreba usklađivanja celokupnog pravnog sistema zemlje koji mora uvažiti primenu IT (implementacija IT u sve pravne propise – kao na pr. carina, fiskalizacija i mnogi drugi), a ne donositi samo posebne zakone;
- Važnost redosleda donošenja zakona na primer Zakon o digitalnom potpisu puni smisao dobija ako postoji Zakon o elektronskom dokumentu;
- Neophodnost političke podrške za intenzivniji rad u oblasti zakonodavne regulative informacionog društva.

VI Preporuka vezana za elektronske komunikacije i razvoj širokopojasnog pristupa kao osnovne infrastrukture informacionog društva

- Ubrzati proces liberalizacije telekomunikacija, jer sporo sprovođenje procesa liberalizacije telekomunikacija ima negativne implikacije na razvoj tržišta elektronskih komunikacija, a time i konkurentnost domaće privrede;
- Uskladiti nacionalno zakonodavstvo u oblasti telekomunikacija sa regulatornim okvirom EU iz 2007. godine (pri izradi Zakona o elektronskim komunikacijama uvažiti okvir 2002, ali predvideti laku ugradnju svih novina okvira 2007);
- Usvojiti Strategiju o širokopojasnim mrežama sa ciljem da Srbija do 2011. godine dostigne polovinu proseka EU od 20%, što znači nivo broadband penetracije od 10%;
- Interese korisnika staviti u centar pažnje što treba da bude i opredeljenje RATELa;
- Uvesti obaveze investitora koji bi pri gradnji objekta uveli mogućnost fibre to home veza (FTTH);
- Preskočiti neke tehnološke faze i primeniti najnovije tehnologije u oblasti elektronskih komunikacija;
- Treba dati preporuku za primenu univerzalnog broadbenda na nacionalnom nivou, omogućavanje broadband pristupa za sve stanovnike zemlje.

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd, Srbija
Tel: 011/ 3640-174
Fax: 011/ 3640-202
office@emins.org
www.emins.org

PROJEKAT FINANSIRA EU
KROZ FOND ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
KOJIM RUKOVODI DELEGACIJA EK U REPUBLICI SRBIJI,
A TEHNIČKI REALIZUJE PRESS NOW

Evropski pokret
Srbija

VII Preporuka i prioriteti razvoja e-uprave u Srbiji vezuju se za sledeće aktivnosti

- Izraditi Akcioni plana za razvoj eUprave. Formirana je Radna grupa kojom koordinira Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu U okviru Akcionog plana posebno naglasiti značaj korisničkog pristupa - front office-a, pitanja bezbednosti podataka i elektronskih komunikacija, interoperabilnosti sistema državne uprave i lokalne samouprave što će biti definisano i u Nacionalnom planu o interoperabilnosti uz definisanje standarda semantičke interoperabilnosti i proceduralne interoperabilnosti (pojednostavljanje, usklađivanje, integracija);
- Uvođenje skupa osnovnih servisa elektronske uprave do 2011. godine (8 servisa za građane, 12 servisa za firme i G2G servisa);
- Nadograditi postojeći Nacionalni portal eUprave radom na ažuriranju osnovnog skupa servisa, definisanjem više načina grupisanja servisa, omogućavanjem personalizacije i usklađivanjem sa standardima ePristupačnosti;
- Srbija treba aktivno da se uključi u rad Regionalnog Centra za razvoj eUpravljanja (CeGD) tako što će: 1) pristupiti osnivačkom odboru Centra i time dobiti mogućnost većeg uticaja na njegov rad, 2) delegirati predstavnika u PAC- Programski komitet Centra, 3) predložiti program i projekte za koje Srbija ima interes, a koje Centar može da podrži i omogući, 4) dati podršku učešću privatnog ICT sektora u aktivnostima CeGD Centra.

VIII Preporuka vezana za oblast merenja informacionog društva u Srbiji

- Neophodno je veću pažnju posvetiti uvođenju indikatora za merenje razvoja informacionog društva u skladu sa usvojenim regionalnim i međunarodnim dokumentima;
- Potrebno je podići nivo svesti o značaju ovih pitanja.

XI Preporuka vezana za nerealizovane obaveze Srbije iz Agende 2002

- Zaokružiti zakonski okvir usvajanjem Zakona o elektronskom dokumentu, Zakona o elektronskoj trgovini, Zakona o elektronskim komunikacijama, Zakona o elektronskom poslovanju, Zakona o elektronskom arhiviranju;
- Ratifikovati Evropsku Konvenciju o visokotehnološkom kriminalu (*cyber crime*).

X Preporuka vezana za nezavršene obaveze Srbije iz eSEE Agende+ predviđene za 2008. godinu

1) *Prelazak na novu eSEE Agendu+ pored* Akcionog plana za sprovođenje prioriteta i ciljeva iz eSEE Agende + uključuje još i izradu Akcionog plana za razvoj elektronske uprave za period 2008-2012. godina bilo kao posebnog dokumenta ili dela Akcionog plana za sprovođenje eSEE Agende+ i izradu Akcionog plan za e-pristupačnost na nivou regiona uz paralelno usvajanje nacionalnog Akcionog plana o e-pristupačnosti za period 2008-2011. godina;

2) *Telekomunikacije i rad regulatornih tela* – treba obezbediti rad regulatornih tela uz precizno usvojena pravila, kojima se regulacija vrši nezavisno i neprofitno; izrada i usvajanje Strategije o širokopojasnim mrežama sa Akcionim planom; podići nivo znanja i razumevanje o značaju i suštini uloge regulatornih tela i načina njihovog funkcionisanja;

3) *E-poslovanje* - identifikovati sve prepreke razvoja e-poslovanja (kreiranje povoljne klime, MSP, privlačenje investicija). Srbija treba da razvije Strategiju primene e-poslovanja. Ovo je tema predstojeće Ministarske regionalne konferencije planirane za 2009. godinu za koju se Srbija treba pripremiti na adekvatan način;

4) *Sigurnost, interoperabilnost, mediji* - formirati nacionalni Centar za prijavljivanje incidenata koji se odnose na IKT bezbednost (CERT); obezbediti kapacitete za sprovođenje regulacije u oblasti zaštite podataka o ličnosti od 1. januara 2009. godine kada Zakon o zaštiti podataka o ličnosti stupa na snagu; osnovati regulatorna tela čiji će rad biti usmeren ka regulaciji u oblasti IKT sigurnosti i zaštiti privatnosti; usvajanje domaćeg okvira interoperabilnosti koji će biti harmonizovan sa Evropskim okvirom za interoperabilnost; usvajanje konvergentne

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd, Srbija
Tel: 011/ 3640-174
Fax: 011/ 3640-202
office@emins.org
www.emins.org

PROJEKAT FINANSIRA EU
KROZ FOND ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
KOJIM RUKOVODI DELEGACIJA EK U REPUBLICI SRBIJI,
A TEHNIČKI REALIZUJE PRESS NOW

Evropski pokret
Srbija

politike medija harmonizovane sa pozitivnim evropskim iskustvom i usvajanje efikasne strategije upravljanja radio spektrom na domaćem nivou saglasno budućim potrebama i uz harmonizaciju sa regionom;

5) *Obrazovanje, nauka* - obezbediti obavezno IKT obrazovanje na nivou osnovne škole i obezbediti odgovarajuće kompetencije nastavnika i kvalitet nastave; podržati i finansirati akademsku mrežu i profesionalne organizacije da sprovede lokalne i regionalne IKT istraživačke projekte; uspostaviti domaći/regionalni centar za sprovođenje politike OSS; nastaviti sa programima digitalizacije biblioteka i kulturne baštine - domaći programi digitalizacije biblioteka treba da budu usvojeni do kraja 2008. godine i sve biblioteke treba da imaju pristup digitalnim sistemima do 2011. godine;

6) *Monitoring i merenje razvoja informacionog društva* – postići dogovor u okviru eSEE Inicijative o zajedničkom regionalnom podsetu i 2010 indikatora o razvoju informacionog društva do 2008. godine i početi sa regularnim merenjem u 2009. godini; podići nivo znanja kod svih ključnih institucija koje se bave praćenjem i publikovanjem statističkih podataka o ID;

7) *Nakon razmatranja realnih rokova u kojima Srbija ove obaveze iz 2008. godine može realizovati neophodno je o tome informisati Sekretarijat eSEE Inicijative;*

8) Definirati odgovornost i termine/kontrolne tačke u sprovođenju razvoja ID u skladu sa Agendama EU.

XI Preporuka koja se odnosi na prioritete po ključnim oblastima eSEE Agende+

A) Jedinstven informacioni prostor: Formiranje tačke razmene nacionalnog Internet saobraćaja, treba uneti i u Akcioni plan eSEE Agende+; Osnivanje nacionalnog Centra za prijavljivanje incidenata koji se odnose na ICT bezbednost (CERC) mora pratiti Izrada Nacionalne politike za ICT bezbednost u kojoj bi se definisale opšte stvari iz ove problematike; Dalje podržati izradu Strategije za digitalizaciju kulturnog nasleđa i obogaćivanje online sadržaja na srpskom jeziku; Izrada Nacionalnog okvira interoperabilnosti mora biti postvaljena tako da uključi interoperabilnost sistema javne uprave, regionalnu interoperabilnost i interoperabilnost sa EU informacionim prostorom. Ovo je jedan od ključnih preduslova za razvoj elektronske uprave u Srbiji; Podržati izradu Strategije i Akcionog plana za prelazak na digitalno emitovanje (digital switch over) što doprinosi kreiranju jedinstvenog informacionog prostora;

B) Inovacije i investicije u ICT istraživanje i obrazovanje: Nastaviti realizaciju projekta Ministarstva prosvete i Telekomu za priključivanje svih škola u Srbiji na Internet uz naglasak na potrebu uvođenje brzog Interneta; Treba ustanoviti bezbednu školsku mrežu sa svim relevantnim obrazovnim i ostalim sadržajima; Izraditi kurikulume u skladu sa evropskim standardima osnovne ICT pismenosti i koordinirati kvalitetno usavršavanje nastavnika u oblasti ICT; Realizovati prepoznatljiv Nacionalni portal obrazovnih resursa; Realizovati program obuke odraslih po ECDL standardu i obezbediti veće učešće i podršku države u ovoj oblasti; ICT istraživanja uključiti u nacionalne prioritete i povećati izdvajanja za ova istraživanja jer Srbija u tom smislu značajno zaostaje ne samo za zemljama EU, već i za zemljama JIE (više izdvajaju Hrvatska, BiH); Ministarstvo za nauku treba da izvrši kompletiranje i omogući pristup bazi istraživača; Izraditi Strategiju za korišćenje softvera otvorenog koda i formirati Nacionalni Centar za promovisanje i pomoć u saradnji sa NVO koji već imaju iskustva u tome;

C) Prioriteti za inkluzivno ID u Srbiji: Učiniti pristup tehnologijama jednakim za sve bazirajući se na Konvenciji UN, Opcionom protokolu i Zaključku Vlade o obezbeđivanju pristupačnosti informacija u elektronskoj formi osobama sa invaliditetom; Primeniti i dalje raditi na unapređenju Preporuka za izradu pristupačnih Web sajtova organa državne uprave – (Preporuke je izradio RZII); Doneti Zakon o ravnopravnosti polova –(Očekuje se početkom 2009. godine)

Prof. Dr Marijana Vidas-Bubanja

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd, Srbija
Tel: 011/ 3640-174
Fax: 011/ 3640-202
office@emins.org
www.emins.org

PROJEKAT FINANSIRA EU
KROZ FOND ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
KOJIM RUKOVODI DELEGACIJA EK U REPUBLICI SRBIJI,
A TEHNIČKI REALIZUJE PRESS NOW